

Simfonia a IV-a

de Doru Popovici

Am afirmat întotdeauna că activitatea componistică se cere, cu necesitate, să fie susținută de o cât mai vastă, mai multilaterală cultură, că lecturile variate și aprofundate trebuie să constituie pentru compozitor un adevărat *violon d'Ingres*. Doru Popovici e unul dintre cei care, dincolo de multiplele-i preocupări, se străduiește să țină pasul cu viața intelectuală ce freamătă în jurul său, făcând totodată incursiuni și în trecutul literaturii noastre de calitate. El are, desigur, anumite preferințe — Blaga, Călinescu, Iorga, etc., ale căror opere literare le investighează cu stăruință, neconținut. Față de patriotismul luminat al marelui cărturar care a fost Nicolae Iorga are o adevărată venerație. I-a consacrat poeme, a scris muzica de scenă la piesa cu caracter dramatic *Doamna lui Ieremia* etc. Recent, Filarmonica „George Enescu“ a prezentat în primă audiție, sub conducerea lui Mircea Basarab, *Simfonia a IV-a*, scrisă de Doru Popovici în memoria marelui savant.

Compozitorul este un temperament generos, un suflet cald, care vibrând cu intensitate la tot ce e frumos, înălțător, ca și la suferința umană, dă glas în muzica sa sentimentelor care îl animă. Am simțit din plin, o dată mai mult, acestea, ascultând muzica simfoniei. Fără a avea un caracter propriu-zis programatic, în ea răzbat cu putere gândurile și sentimentele compozitorului față de personalitatea marelui român și de tragicul său sfârșit. Lucrarea este alcătuită din trei părți. Nu vom expune măsură cu măsură tot ce am înregistrat de-a lungul audiției, dar vom căuta să redăm puternica impresie pe care ne-a făcut-o.

Simfonia are acea valoare perenă de a crea atmosferă, de a evoca drama finală a lui Nicolae Iorga. Prima mișcare e lentă. La început coardele intonează un cânt cu caracter elegiac, dureros, profund, care va fi în curând dublat și diversificat de alămuri. El este condus într-un *crescendo*, când sonoritățile capătă amploare, apoi scad, se potolesc pentru ca o lovitură puternică la cinelli să dea semnalul unui ritm sacadat, obsedant. Ca niște „dangăte pline de jale“ intervin sunetele rare ale clopotelor; efectul este sumbru, dramatic și deosebit de sugestiv. Relevăm eficacitatea cîntului singular al violei, ca un lamento. Prima mișcare se pierde într-o surdină progresivă pe un fond ritmic foarte fin. Compozitorul este de o eco-

nomie a mijloacelor sonore exemplară, convins că într-adevăr, se poate spune foarte mult, cu foarte puține sunete.

Partea a două este un *Allegro*. Mișcarea dă curs unor figurații la suflători ce par că execută o flecăreală ridicolă, răutăcioasă și grotescă. Totul are un caracter motoric, care însă, treptat se spulberă.

În ultima parte, corul de femei, *a cappella* cîntă suav, serafic, cu mare efect. Este românesc, dramatic. I se adaugă și vocile bărbățești apoi orchestra în surdină. Se cîntă uneori la unison. Totul e foarte românesc. Uneori pare un adevărat prohod, sau o litanie, ca un cîntec liturgic. Sint momente de adevărată elevație a sentimentului, a gândului, față de marele dispărut.

Finalul apare însă luminos, blind, apoteotic dar cu discreție, ca un triumf care nu mai are nevoie să-și clameze zgomotos izbînda; adevărata izbîndă a zilelor noastre...

Este o lucrare de o mare sinceritate a sentimentului, scrisă într-un stil care se conturează unitar și care îl definește pe Doru Popovici drept un muzician inspirat, ce se sprijină pe o remarcabilă cultură muzicală, dar care scrie totuși accesibil, concis și receptiv tuturor — ceea ce socotim că reprezintă un succes deosebit. În privința interpretării, Mircea Basarab a intuit bine liniile directoare ale lucrării. A impus orchestrei un cînt diferențiat, în raport cu exigențele partiturii, a dat înțietate corului în pasajele cînd acesta a avut intervenții (dirijor Vasile Pîntea) care, de altfel, au fost, cu unele excepții cerute de text, foarte austere, moderate ca intensitate. Audiția perfect clară, s-a bucurat de caldă adeziune a tuturor ascultătorilor.

Programul ne-a dat prilejul să apreciem o dată mai mult însușirile vocale și interpretative, de înaltă ținută, ale sopranei Emilia Petrescu, în *Patru lied-uri*, cu acompaniament de orchestră de Richard Strauss, iar în încheiere, poemul simfonic *O viață de erou* de același compozitor căruia dirijorul i-a infuzat o viață deosebită, de frămîntare și luptă, de glorie și liniște, și care ne-a amintit de interpretările maestrului George Georgescu; fără să uităm nota pozitivă cuvenită solistului lucrării, concert-maestru Varujan Cozighian.

J.-V. PANDELESCU

„Unisonos II“

de Ștefan Niculescu

După spaniolul Enrique Garcia Asensio, un alt dirijor de peste hotare, vest-germanul Luigi Sagrestano, a ținut să-și înceapă programul la pupitrul Orchestrei simfonice a Radioteleviziunii cu o primă audiție românească. Lucrarea aleasă în acest scop, *Unisonos II* de Ștefan